

Veiligheidsadviezen voor de bouwnijverheid

Werk veilig

Houd plezier

Kijk vooruit

Inhoud

1 Algemene adviezen	3
2 Persoonlijke bescherming	4
3 Orde en netheid op de werkplek	7
4 Stutten van putten en sleuven	9
5 Valbeveiliging	11
6 Ladders	13
7 Steigers	15
8 Machines en gereedschap	17
9 Dragen van lasten	20
10 Gassen en gevaarlijke stoffen	22
11 Elektrische installaties	24
12 Eerste hulp	26

1e druk 1993
2e druk april 2008
3e druk november 2009
4e druk maart 2010
5e druk maart 2011
6e druk herziene versie mei 2013
7e druk september 2019

1 | Algemene adviezen

Veiligheid is van groot belang.

Daarom:

- Leef de veiligheidsvoorschriften na.
- Draag een helm, veiligheidsschoeisel en deugdelijke bedrijfskleding. Dit is vaak verplicht op de gehele bouwplaats.
- Begin niet te werken zonder toestemming en instructie (van je uitvoerder).
- Volg de gegeven aanwijzingen en voorgeschreven werkmethoden. Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Begin niet aan een onvolledige en onveilige opdracht en breng jezelf en anderen niet in gevaar.
- Controleer vooraf je machine, gereedschap en overige middelen op gebreken.
- Probeer onveilige situaties direct te verhelpen en meld deze bij je uitvoerder.
- Meld (bijna) ongevallen altijd bij je uitvoerder.
- Gebruik de op de bouwplaats aanwezige verbandtrommel bij de verzorging van kleine wonden.
- Verwijder geen veiligheidsvoorzieningen en stel ze nooit buiten werking.
Houd je werkplek ordelijk; ruim afval direct en op de juiste manier op.
- Zorg dat je bekend bent met vluchtwegen, de alarmkaart en de bouwplaatsregels.

2 | Persoonlijke bescherming

MET PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN KUN JE VERWONDINGEN VOORKOMEN, ZOALS AAN VOETEN, HOOFD, HANDEN EN OGEN.

Draag overal en altijd een helm. Met name wanneer er kans is dat je je hoofd kunt stoten of dat er vallende voorwerpen kunnen zijn.

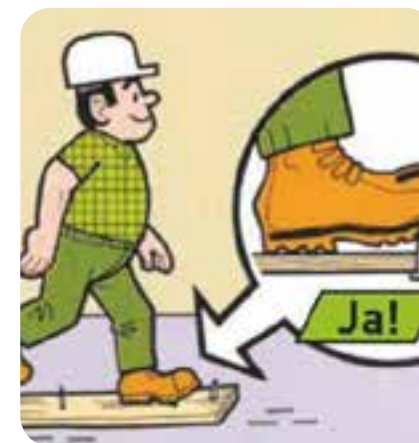

Draag veiligheidsschoenen of -laarzen met stalen neus en tussenzool.

Goede werkhandschoenen voorkomen:

- huidziekten/huid beschadigingen,
- steek- of snijwonden.

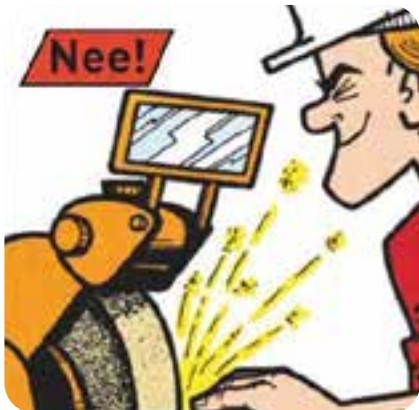

Die beschermen je voeten tegen:

- spijkertrappen,
- verpletteren.

Gebruik bij stoffigewerkzaamheden gereedschap met watertoevoer of afzuiging. Kan dit niet, gebruik dan een stofmasker (minimaal type P2, bij kwartsstof P3). Zorg dat een stofmasker goed aansluit op het gelaat (niet geschikt voor baarddragers) en gooi een stofmasker aan het einde van de dag weg.

Gebruik veiligheidsbril -scherm om je ogen te beveiligen tegen wegvliegende deeltjes, splinters, vonken, bijtende stoffen.

Gebruik waar nodig (> 80 dB (A)) de gehoorbeschermingsmiddelen.

Pas op met stof!
Informeer je van tevoren over de juist te gebruiken beschermingsmiddelen.

Draag steeds goed aansluitende kleding, vooral in de buurt van draaiende machines.

Draag tijdens lassen of snijden nooit kleding met olie- of smeervlekken vanwege het brandgevaar.

Deze middelen zijn bedoeld voor jouw bescherming

Buiten deze persoonlijke beschermingsmiddelen moet je ook letten op je werkkleding.

3 | Orde en netheid op de werkplek

ORDE DRAAGT BIJ AAN DE VEILIGHEID.

Houd toegangen en doorgangen vrij.

Berg de materialen steeds correct op om ongevallen te vermijden.

Verwijder olie- en vetvlekken of bestrooi ze met zand. Strooi ook zand bij ijzel.

Maak degelijke stapels van houtafval en planken en verwijder de spijkers om verwondingen te vermijden.

Sla de materialen goed op, houd de werkplek netjes en de doorgangen vrij. Zo voorkom je uitglijden, vallen, struikelen.

Ruim afval en brandbare stoffen op vóór je begint met lassen of snijden. Zo verklein je het brandgevaar.

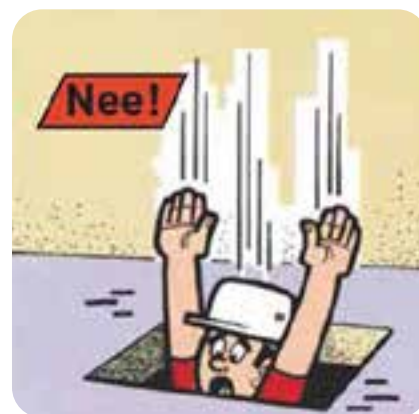
Gebouwen en toegangswegen moeten goed zijn verlicht en moeten uitgerust zijn met de nodige beveiligingen.

Ga, voor je begint te werken, na of steigers en werkvloeren zijn voorzien van leuning en kantplanken.

Gooi nooit materialen naar beneden. Je kunt een collega raken, die op een lagere verdieping werkt.

Maak openingen in de werkvloer dicht. Borg afdekkingen tegen verschuiven.

4 | Stutten van putten en sleuven

BIJ GRONDWERK KUNNEN DE WANDEN INSTORTEN. DE ONGEVALLEN ZIJN DAN OOK STEEDS ERNSTIG: VERSTIKKING, BEDOLVEN WORDEN

Sleuven moeten worden gestut. Neem nooit één of meer stutten weg. De stempeling biedt dan niet meer genoeg weerstand tegen het instorten.

Werk nooit in een ongestutte sleuf, behalve om stutten aan te brengen.

Gebruik ladders om in een sleuf af te dalen.

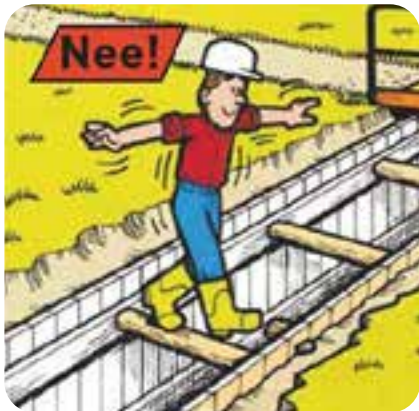

Zorg dat er rondom de sleuf kantplanken zijn aangebracht. Dan kunnen er geen voorwerpen terecht komen op de mensen die in de sleuven werken. Het dragen van een helm is verplicht.

Zorg voor voldoende vrije ruimte tussen de rand van een sleuf en de materialen.

Loop niet op de stutten. Niet tijdens het werk en ook niet om over een sleuf te stappen.
Over een sleuf moeten loopbruggen met leuning worden aangebracht.

5 | Valbeveiliging

VALLEN VAN HOOGTE IS DE OORZAAK VAN EEN GROOT DEEL VAN DE ERNSTIGE EN DODELIJKE ONGEVALLEN IN DE BOUW. BRENG DAAROM VOORZIENINGEN AAN OM HET VALLEN TE VERMIJDEN EN HOUD ZE IN GOEDE STAAT.

Werkvloeren moeten afgeschermd zijn met leuning en kantplanken.

Tijdens de bouw moeten alle openingen in een gevel zijn voorzien van leuning.

Maak in de werkvloeren alle openingen dicht.

Stellingen, uitsteekplatformen voor materialen en werkvloeren moeten met leuning en kantplanken zijn voorzien.

Trappenhuizen moeten met leuning zijn uitgerust om het vallen van personen te verhinderen.

Breng valbeveiliging aan bij het werken op of aan daken.

Ga nooit staan of lopen op daken die gemaakt zijn van licht materiaal, zoals glas of plastic. Een loopbrug biedt uitkomst.

Als er bij bijzondere werken of bij werken van korte duur, zoals werken aan masten en op daken, aan vensters, bij kleine montagewerken, enzovoort, geen algemene beveiliging is, gebruik dan een harnasgordel. Let op de stevigheid van het beveiligingspunt.

6 | Ladders

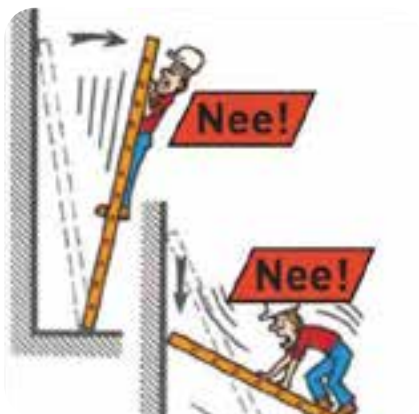
DE SLECHTE STAAT EN HET VERKEERDE GEBRUIK VAN LADDERS VEROORZAKEN NOG STEEDS VEEL ONGEVALLEN. GEBRUIK DAAROM ALLEEN GEKEURDE LADDERS. GEBRUIK LADDERS ALLEEN VOOR TOEGANG TOT EEN WERKVLOER OF VOOR KORTDURENDE WERKZAAMHEDEN.

Kijk vóór ieder gebruik de ladders na. Gebruik geen beschadigde ladders, zoals ladders met ontbrekende sporten. Laat ze deskundig repareren.

Zet ladders op een vaste ondergrond en tegen een stevig oppervlak aan, zodat zij niet kunnen wegglijden of omvallen. Gebruik bij stalen wanden of tunnels bij voorkeur houten ladders of aluminium ladders die aan de onderzijde verbreed zijn. Borg een ladder zoveel mogelijk tegen verschuiven.

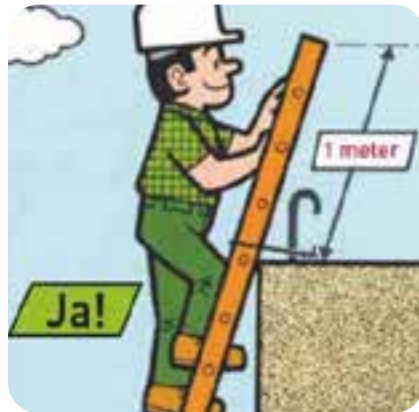
Let op de goede helling van de ladder ($\pm 75^\circ$)

Bij schuifladders moet de minimum overlapping aan de voorschriften van de fabrikant voldoen.

Ladders mogen niet worden gebruikt als werkvloer of loopbrug.

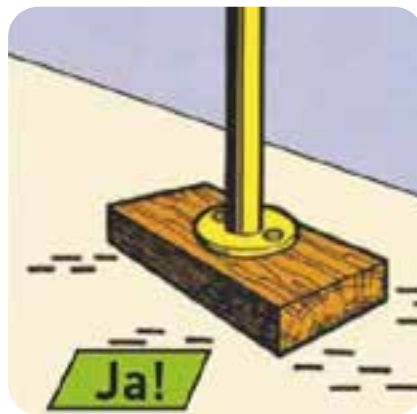

Ladders moeten 1 meter of meer uitsteken boven de werkvloer waartoe zij toegang verlenen.

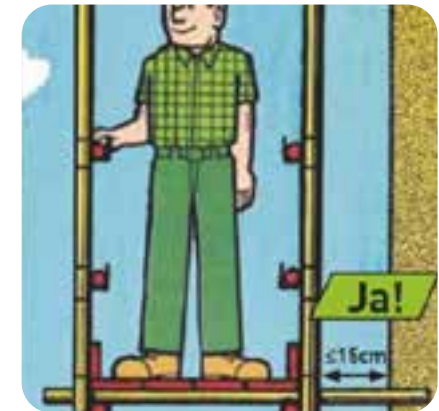
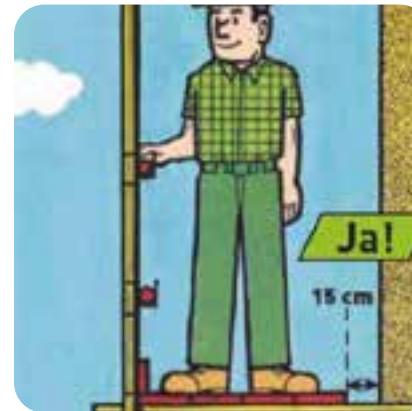
7 | Steigers

STEIGERS EN AANPASSINGEN AAN STEIGERS MOETEN ZORGVULDIG WORDEN OPGEBOUWD EN AFGEBROKEN DOOR VAKKUNDIG PERSONEEL. LEES VOOR DE OPBOUW DE GEBRUIKSAANWIJZING.

- Ze moeten worden verankerd aan stevige delen van het bouwwerk.
- Ze moeten stevig en stabiel zijn en alle nodige waarborgen bieden tegen het vallen van personen, materialen of gereedschap.
- Iedereen heeft de plicht te letten op de goede staat van steigers.
- Haal nooit steigeronderdelen of schoren weg.
- Gebruik voor steigers alleen origineel materiaal dat van goede kwaliteit is.
- Let erop dat niemand zich onder de steiger bevindt tijdens het opbouwen en afbreken.
- Gebruik nooit een steiger vóór deze volledig is opgebouwd.
- Gebruik nooit een steiger als aangegeven is dat deze onveilig is.

Een steiger moet rusten op een stevige ondergrond en een steunvlak. Gebruik bijvoorbeeld houtblokken, steigerdelen of baddingen die voldoende dik zijn. En houd daarbij rekening met de weerstand van de ondergrond. Een steiger mag nooit steunen op bakstenen of kisten.

Breng leuning en kantplanken aan om te voorkomen dat personen, materialen en gereedschap van de steiger vallen. Bij steigerdelen is de afstand tussen steigerfloer en gevel: ≤ 15 cm. Als dit niet mogelijk is, moeten ook een leuning en kantplanken worden geplaatst aan de zijde van de gevel.

Steigerfloeren moeten geheel zijn dichtgelegd, stevig zijn en vrij zijn van obstakels.

Controleer steigers
regelmatig,
in het bijzonder na
een werkonderbreking
of noodweer.

Let vooral op de goede staat van de verankering en de verbindingen.

Om te voorkomen dat iemand uitglijdt, moet je:

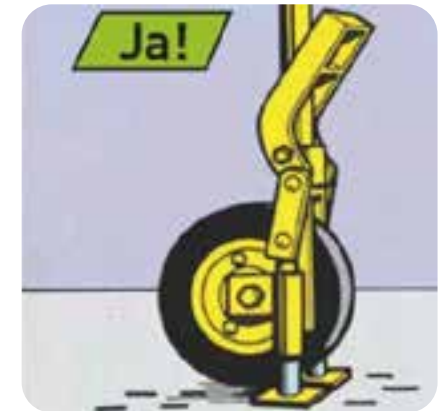
- sneeuw ruimen op de vloeren en toegangen;
- zand of dergelijke strooien bij ijzel of vorst.

De rolsteigers mag je alleen langzaam verplaatsen. Liefst in de lengterichting over een oppervlak, vrijvan obstakels. Tijdens de verplaatsing mag niemand op de steiger staan. Zorg vóór iedere verplaatsing, dat er niets naar beneden kan vallen. Laat tijdens het verplaatsen de stabilisatoren zitten. Hef ze alleen een klein stukje op.

Ga niet springen op een steigervloer. Zorg dat de vloeren niet overbelast worden met materialen. Verdeel het gewicht over de werkvloer.

Vergrendel de wielen en breng stabilisatoren aan voordat je op een rolsteiger klimt.

8 | Machines en gereedschap

MACHINES VOOR HOUT- EN METAALBEWERKING, BETONMOLENS, LASTOESTELLEN OF SNIJBRANDERS, KRANEN, GRAAFMACHINES, ENZOVOORT, MOGEN ALLEEN WORDEN GEBRUIKT EN ONDERHOUDEN DOOR BEVOEGDE GEÏNSTRUEERDE PERSONEN (> 18 JAAR).

- Houd je aan de gebruiks- en onderhouds-voorschriften.
- Zorg dat de machines stil staan wanneer je wegloopt én voordat je met reinigings- en onderhoudswerkzaamheden begint. Let erop voor je aan het onderhoud begint, dat de machines niet per ongeluk kunnen worden ingeschakeld.
- Gebruik geen machines afwerktuigen die zodanige gebreken vertonen dat ze de veiligheid in gevaar brengen. Meld deze gebreken onmiddellijk aan je uitvoerder.

Gebruik de beveiligingsinrichtingen, neem deze niet weg en schakel ze niet uit.

Houd je aan de toegelaten belasting voor bouwliften, kranen en andere heftoestellen.

Stop hoekbeschermers tussen last en lenden of kettingen om beschadiging te voorkomen.

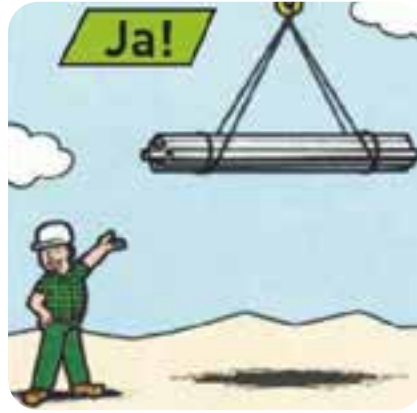

Gebruik tijdens het aanslaan van lasten:

- hijsgereedschap, dat gekeurd en geschikt is voor de te hijsen lasten;
- kettingen, lenden en haken die in een goede staat verkeren.

Maak lange of puntige lasten (planken, betonijzer) zo vast dat ze tijdens het vervoer niet kunnen losraken. Deze lasten moet je eventueel geleiden door middel van touwen.

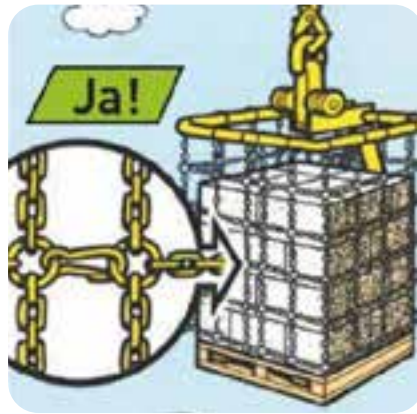
Het is verboden personen te vervoeren met een bouwlift, kraan of enig ander toestel, bedoeld voor het vervoer van lasten.

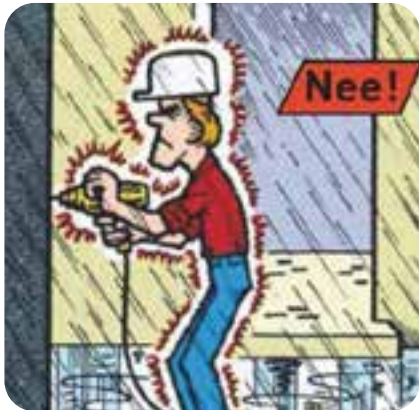
Begeef je nooit onder een gehesen last.

Gebruik geschikt hijsgereedschap voor materialen, die niet degelijk kunnen worden vastgemaakt. Vóórkom overbelasting in ieder geval. Stapel materiaal correct op.

Blijf niet staan binnen het draaibereik van hijskranen, heftoestellen of graafmachines. Je kunt gewond raken door vallend materiaal of je stoten aan materieel.

Elektrocutie voorkom je door:

- zorgvuldig te letten op de goede staat van elektrisch handgereedschap (boormachines, schuurmachines, enzovoort), hun voedingskabel en de stopcontacten ;
- elektrisch handgereedschap correct aan te sluiten op de contactdozen van de verdeelkasten ;
- nooit te "prutsen" aan een werktuig, stopcontact of stekker. Laat dit over aan een specialist;
- een draagbaar elektrisch toestel na een schok of val niet meer te gebruiken tot het is nagekeken door een vakman;
- elektrisch handgereedschap niet buiten in de regen te gebruiken;
- stopcontacten en stekkers niet in een plas water te leggen .

9 | Dragen van lasten

Door te tillen vanuit een goede lichaamshouding voorkom je:

- verwondingen aan hoofd, handen en voeten;
- schade aan de wervelkolom.

Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen:

- een helm om hoofdletsel te voorkomen;
- handschoenen om steek- of snijwonden te vermijden;
- veiligheidsschoenen of -laarzen om voetletsel te voorkomen.

Maak vóór iedere handeling de looppaden vrij, evenals de wegen en de opslagplaats om uitglijden of vallen te voorkomen.

Draag nooit een last ter hoogte van je ogen. Door het beperkte zicht kun je vallen of kun je jezelf stoten. Kijk uit voor tegenliggers bij het dragen van lange voorwerpen (planken, ladders).

Eén persoon mag nooit meer dan 25 kg tillen. Voor het tillen van een last zwaarder dan 50 kg, gebruik je mechanische hulpmiddelen. Til nooit een last met een ronde rug. Wanneer je een last optilt, moet je je voeten aan weerskanten van de last plaatsen en vervolgens neer-hurken, de wervelkolom recht houden en de spieren van de dijen gebruiken. De armen blijven gestrekt, de last zo dicht mogelijk bij het lichaam en de wervelkolom steeds recht.

Gebruik
hulpmiddelen
bij het dragen!

10 | Gassen en gevaarlijke stoffen

Bijzondere aandacht is vereist wanneer:

- Gewerkt wordt op plaatsen waar gevaarlijke dampen of gassen kunnen vrijkomen.
- Als je giftige en/ of brandbare producten gaat gebruiken.

De gevolgen kunnen ernstig zijn: brandwonden, verstikking en vergiftiging.

Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen:

- maskers, kappen,
- handschoenen,
- veiligheidsbrillen.

Verplicht vanaf 1 januari 2010

Corrosief

Brandbevorderend
(Oxiderend)

Ontvlambaar

Milieugevaarlijk

Explosief

Schadelijk voor
de gezondheid op
lange termijn

Schadelijk

Houder onder druk

Toxisch

Houd je aan het rookverbod.

Bewaar schadelijke stoffen in de originele verpakkingen voorzien van een etiket. Plak op ongemerkte verpakkingen een etiket met een beschrijving van de inhoud.

Breng verlichting aan bij deze gevaarlijke plaatsen. Gebruik alleen explosievrije loop lampen.

Houd je nauwgezet aan de veiligheidsadviezen.

In gebouwen, uitgravingen, caissons en andere afgesloten ruimten bestaat het gevaar, dat gassen en/ of schadelijke dampen vrijkomen. Betreed ze daarom nooit zonder eerst gemeten te hebben en tref bijzondere veiligheidsmaatregelen (ventilatie, persoonlijke bescherming). De verplichting dat iemand buiten de afgesloten ruimte stand-by is, vormt een extra veiligheidsmaatregel. Daal alleen af in een ruimte met toestemming van je uitvoerder. Gebruik daarbij een touw, dat door de tweede man wordt vastgehouden.

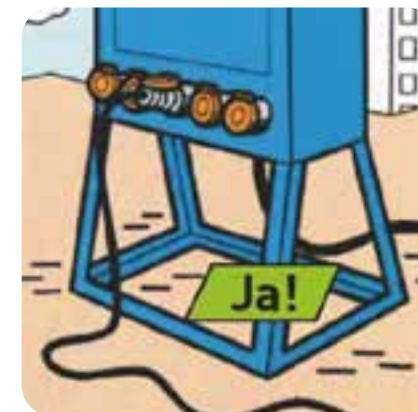
11 | Elektrische installaties

ALLEEN EEN VAKMAN MAG ELEKTRISCHE INSTALLATIES INRICHTEN, WIJZIGEN, HERSTELLEN EN ONDERHOUDEN. GEKNUTSEL KAN EEN BRON ZIJN VAN ERNSTIGE ONGEVALLEN: ELEKTROCUTIE OF BRANDWONDEN DOOR KORTSLUITING.

Wijzig nooit een elektrische installatie en knutsel er niet aan. Meld onmiddellijk iedere tekortkoming of gebrek.

Breng nooit een circuit op eigen initiatief opnieuw onder spanning door het aan-zetten van de schakelaar of het indraaien van zekeringen.

Leg kabels niet over scherpe randen.

Ga voorzichtig om met stopcontacten, stekkers en dergelijke. Gebruik goedgekeurde stekkers en stopcontacten.

Wanneer je een stekker uit een stopcontact haalt, trek dan steeds aan de stekker en nooit aan de kabel.

Houd je aan de veiligheidsafstand, wanneer je werkt in de nabijheid van bovengrondse of ondergrondse kabels onder spanning.

Gebruik alleen goedgekeurde looplampen.

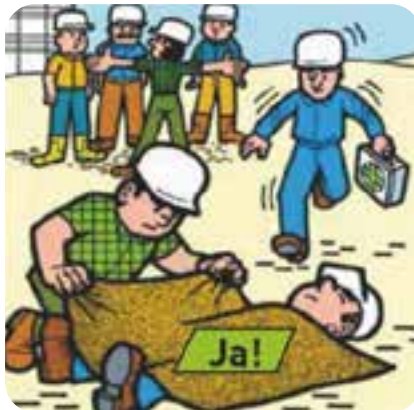
12 | Eerste hulp

Op iedere bouwplaats is een alarmkaart aanwezig met de adressen en telefoonnummers van de hulpdiensten:

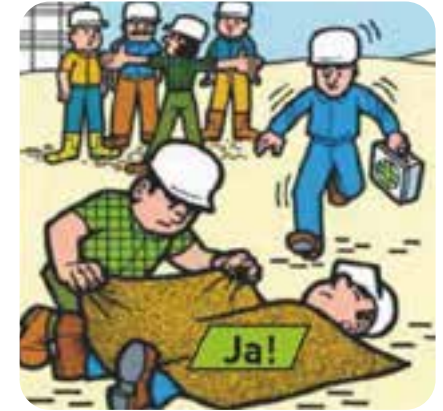
- arts,
- politie,
- brandweer.

Ook de naam van de BHV'er op de bouwplaats staat hierop vermeld.

Er doet zich een ongeval voor.

- Neem het eventuele gevaar weg, zorg voor het slachtoffer (bedekken met een jas of deken) en stel hem gerust.
- Laat het slachtoffer nooit alleen.
- Waarschuw een BHV'er en licht je uitvoerder in. Hij zorgt voor verdere opvolging van de procedure bij een ongeval.
- Ga niet met het slachtoffer slepen.

Je hebt persoonlijk een klein ongeval opgelopen (snij- of steekwond)

- Meld dit aan je uitvoerder.
- Laat de wond onmiddellijk verzorgen, zelfs als die onbelangrijk lijkt.

Zo voorkom je mogelijke infecties. Op iedere bouwplaats is een verband-dooos voor eerste hulpverlening aanwezig. Als de wond verergert, raadpleeg dan een dokter.

Wij zijn kennis- en adviescentrum Vollandis. We bouwen aan een gezonde en bloeiende bouw- en infrasector. Waarin mensen veilig werken. Plezier houden in hun werk. En op tijd vooruit kijken. Dat is goed voor iedereen: werknemer, werkgever én opdrachtgever. Want gezonde en gemotiveerde mensen halen de beste resultaten. We dagen je uit hier zélf actief mee aan de slag te gaan. Weet hoe je bezig bent. En waar je naartoe werkt. Merk het zelf: bewust werken wérkt.

Vollandis is een organisatie van:

Vollandis
Ceintuurbaan 2-100a
3847 LG Harderwijk
Postbus 85
3840 AB Harderwijk

0341 - 499 299
info@vollandis.nl

vollandis.nl